

139 Terug naar Russenduin

Nu zoveel Nederlanders – vanwege het coronavirus – zich tijdens hun vakantie in Nederland verpozen en de schoonheid van ons eigen land ervaren, nu historische plaatsen zich in een grote belangstelling mogen verheugen, nu heb ik de euvele moed jouw aandacht te vestigen op een unieke plek op één van de hoogste duinen van Nederland. Wonderschoon? Zonder meer. Van historische betekenis? Ik kan me niet voorstellen – ach, lees maar...

Ik neem je mee naar Bergen aan Zee. Bergen aan Zee, blijf het herhalen, en het wordt vanzelf een mantra. Geen grootse historie, de luttel huizen werden formeel pas een dorp in 1906¹ met nu niet meer dan 350 inwoners. Een gat van niks en toch, drie woorden staan bij duizenden ouderen in het geheugen gegrift: *Bergen aan Zee*. Niet vanwege een roemrijke zeeslag of andere spectaculaire nationale gebeurtenis maar omdat deze naam ze herinnert aan een – hoe ook – betekenisvolle periode uit hun éigen leven.

Bergen aan Zee – met de magie van zijn donkere duinen en de weidse zee, waarvan de vloedlijn zich nauwelijks onderscheidt van het brede strand.

Dat geldt zeker voor mij. Toen ik omstreeks acht jaar was verbleef ik zes weken in Bergen aan Zee. Ik beschreef die gebeurtenis in een werkstuk als voorbereiding op mijn tweejarige postuniversitaire opleiding Organisatie- en veranderingkunde. De opdracht was eenvoudig: beschrijf vijf gebeurtenissen die veranderingen in je leven hebben teweeg gebracht, die grote betekenis voor je hebben gehad. Ik kan je verzekeren dat ik me daarin helemaal heb uitgeleefd, bladzijden schreef ik vol. Ik was 35 jaar en dan krijgt het terugkijken al betekenis. Toen al veranderingen genoeg. Ik kan beter Bonhoeffer citeren en zeggen: ik had me al wel intensief ontwikkeld, maar veranderd was ik niet. Door mijzelf te ontwikkelen in wisselwerking met anderen, ben ik geworden wie ik ben en er zijn enkele gebeurtenissen in mijn leven die daarop grote invloed hebben gehad. Is het een suggestie ook zo'n keuzeproces te doorlopen: welke vijf gebeurtenissen hadden grote betekenis voor jouw ontwikkeling, waren het meest betekenisvol voor je verdere leven? Durf je op die manier je leven onder ogen te zien? Voor mij was het echt een verrijkende ontdekkingstocht.

Hoe ik uit Zwolle met de trein op het station van Alkmaar kwam weet ik niet. Alleen? Ik werd daar – met meer kinderen – opgehaald door een mevrouw. De *Bello*, een prachtige stoomlocomotief, bracht ons naar Bergen aan Zee, vanwaar

we een kilometer moesten lopen naar Russenduin. *Russenduin!* Al snel wees de mevrouw ons op een reusachtig gebouw met een donjon-achtige toren bovenop een hoog duin. “Daar gaan we naar toe!” Dat ‘daar’ boezemde mij op dát moment veel ontzag in.

In het *Bio vacantieoord*³ *Russenduin* verbleven – als ik verhalen op websites lees – vooral ‘bleekneusjes’ uit de grote stad.³ Maar wie ik ook was en waarom ik daar ook was, een bleekneusje was ik zeker niet. Mijn jongste broer en ik waren echte buitenkinderen. Ik denk

dat de moeilijke gezinsomstandigheden en de manier waarop ik mij daarin gedroeg de aanleiding waren dat ik 'er maar eens even uit moest'. Het was in mijn leven de eerste 'vakantie'. Maar het werd veel meer dan dat, want daar heb ik – als één van de 90 kinderen – geleerd om mijzelf een plaats in de wereld te geven. Russenduin werd voor mij (denk ik achteraf) de plaats waar ik ontdekte wat autonoom leven is in een relatie met anderen.

We leefden in groepen van vijftien kinderen. Levensvreugde, dat vooral, maar vervolgens ook rust, reinheid en regelmaat stonden centraal. Elke week de luizenkam door het haar en op de weegschaal, elke middag anderhalf uur rusten op de slaapzaal, na zee en strand allen in een grote doucheruimte. Geen contacten met huis, hetgeen bij een aantal kinderen tot heimweeproblemen leidde en bij anderen – zoals bij mij – een gevoel van vrijheid teweegbracht.

Hoe het allemaal zo gekomen is weet ik niet, maar zeker is dat de volgende drie aspecten mijn verblijf op Russenduin kenmerkten en betekenisvol voor mij zijn geweest. Kinderen verbleven daar drie weken. Op de avond voor het vertrek werden toneelstukjes opgevoerd die de verschillende groepen hadden ingestuurd. Staande op de treden van een heel grote, heel brede trap (er konden 90 kinderen staan!) zongen wij de minzaam glimlachende directrice een dank- en afscheidslied toe. Maar ik wist dat dit voor mij niet gold. Ik had eerder gehoord dat ik nog drie weken mocht blijven – zes weken, wat was ik gelukkig.

Toen de nieuwe groepen arriveerden werd ik tot mijn vreugde ingedeeld in een groep van oudere jongens, werd mij ook nog de mooiste slaappleats bij twee ramen toegewezen en duurde mijn middagrast een half uur korter. Ik voelde me thuis in die oudere groep!. Maar het onbetwiste hoogtepunt van mijn tweede periode was de steeds terugkerende avondwandeling die ik mocht maken met de hond van de directrice. Zij woonde in de donjon. Met de hond daalde ik de trappen af, wandelde door het duin om daarna de hond weer af te leveren. Toen ook voor mij het afscheid kwam, stond ik opnieuw op die trap en zong - en nu was het ernst: *Directrice, wees gegroet, het spijt me dat ik scheiden moet, want gij hebt in deze tijd zoveel goeds voor mij bereid* (bis). Tranen, ik kon mijn tranen niet bedwingen!

Maar het onbetwiste hoogtepunt van mijn tweede periode was de steeds terugkerende avondwandeling die ik mocht maken met de hond van de directrice. Zij woonde in de donjon. Met de hond daalde ik de trappen af, wandelde door het duin om daarna de hond weer af te leveren. Toen ook voor mij het afscheid kwam, stond ik opnieuw op die trap en zong - en nu was het ernst: *Directrice, wees gegroet, het spijt me dat ik scheiden moet, want gij hebt in deze tijd zoveel goeds voor mij bereid* (bis). Tranen, ik kon mijn tranen niet bedwingen!

Wij gaan in het najaar terug naar Russenduin, nu een hotel. We zullen er slapen en op die brede, hoge trap staan. We zullen een deel van de wandelroute 'Beautiful Bergen' lopen, in 2016 gekozen tot Nederlands mooiste wandelroute. Ik liep daar. Zoals duizenden andere kinderen dit duinpad van en naar Russenduin liepen, in de duinen en de zee speelden, kastelen bouwden op het strand. Met altijd het zicht op de donjon – een betrouwbaar baken in de tijd..

Met altijd het zicht op de donjon – een betrouwbaar baken in de tijd..

Russenduin – een herinneringsoord zolang ik herinneringen kan koesteren.

1. Meer weten over (de magie van) Bergen aan Zee? Klik [hier](#)
2. *Bio* slaat niet op *biologisch*, wel op *bioscoop*. Mooie ironie: ik mocht niet naar de bioscoop, wel naar de vakantie-kolonie die deels werd bekostigd van de collectes daar! Meer over Russenduin, vroeger en nu: klik [hier](#) en [hier](#)
3. Meer over *bleekneusjes* in het Bio vakantieoord lezen? Klik [hier](#)

Muziek. 1. Bij de gedachte aan Russenduin mag Sir Henry Wood's *Fantasia on British Sea Songs* niet ontbreken. Elk jaar een hoogtepunt in de Engelse Proms. Liederen vol (teveel) nationaal sentiment, van verdriet om op zee gestorvenen, van zeemanspret en verlangen naar huis wisselen elkaar af. Beleef het [hier](#) mee. Alleen al die blazers aan het begin, die cellosolo na 1:55 en dan na circa 8:35 minuten het weergalozen en voor mij mooiste lied *Home sweet home*: wat een melodie, wat een schitterende hobosolo.

2. De Fransman Claude Debussy was – net als ik – acht jaar toen hij voor het eerst de magie van de zee ervoer. Lees daarover [hier](#). Zijn impressies hoor je in zijn beroemdste compositie *La Mer*, klik [hier](#). Dan kun je -zoals ik - ook weer onder de indruk komen van die fantastische, helaas overleden dirigent Claudio Abbado.